Місячний Економічний Моніторинг України

№228, січень 2024 року

Резюме

- За оцінкою ІЕД темпи приросту реального ВВП сповільнились з 3,5% дпр у листопаді до 2,6% дпр в грудні. В результаті за нашими розрахунками реальний ВВП зріс на 4,9% у 2023 році.
- Споживання електроенергії зросло через настання холодів, дефіцит покривається імпортом та залученням аварійної допомоги.
- Український морський коридор працює ліпше, ніж «зернова угода» – порти Одещини у 2023 році перевантажили на 15% більше вантажів, ніж у 2022 році.
- Страйк польських перевізників перешкоджає зовнішній торгівлі України.
- • Дефіцит торгівлі товарами був рекордно високим на рівні 27,3 млрд дол.в США у 2023 році на тлі скорочення експорту та зростання імпорту.
- Доходи Державного бюджету у 2023 році були підтримані надходженням міжнародної допомоги у формі грантів. Доходи від більшості податків були нижчими за планові.
- ЄС та США поки що не ухвалили рішення про надання допомоги Україні у 2024 році.
- Наприкінці 2023 року споживча інфляція залишилась на рівні 5,1% дпр незважаючи на певне ослаблення гривні
- Гривня ослабла в грудні на фоні рекордного за час війни попиту на готівкову валюту та сезонного зростання імпорту
- НБУ знизив облікову ставку до 15% річних у грудні, але може утриматись від значного зниження ставки у 2024 році

Фінансується Європейським Союзом

ІЕД готує публікацію Макроекономічного моніторингу України за фінансової підтримки Європейського Союзу в рамках проєкту «Економіка України під час війни та підтримка українців, постраждалих від війни».

Автори: Олександра Бетлій, Ірина Коссе, Віталій Кравчук, Вероніка Мовчан

ВВП та реальний сектор: За оцінкою ІЕД реальний ВВП зріс на 4,9% у 2023 році

За оцінкою ІЕД темпи приросту реального ВВП сповільнились з 3,5% дпр у листопаді до 2,6% дпр в грудні. За нашими розрахунками реальний ВВП в грудні 2023 року був на майже 27% нижчим за показники грудня 2021 року. Сповільнення приросту реального ВВП передусім пов'язано зі зниженням реальної валової доданої вартості (ВДВ) в сільському господарстві на 37,6% дпр. Падіння ВДВ у сільському господарстві стало наслідком високого збору врожаю в грудні 2022 року. Так, у 2022 році аграрії збирали врожай, передусім кукурудзи, суттєво пізніше, ніж звичайно і великі об'єми збору припали саме на грудень. Цього року збір врожаю кукурудзи також продовжувався у грудні, але незібрані площі та обсяги збирання були суттєво меншими та ближчими до середніх за попередні роки. Результати діяльності секторів тваринництва за оцінкою були дещо нижчими за торішні.

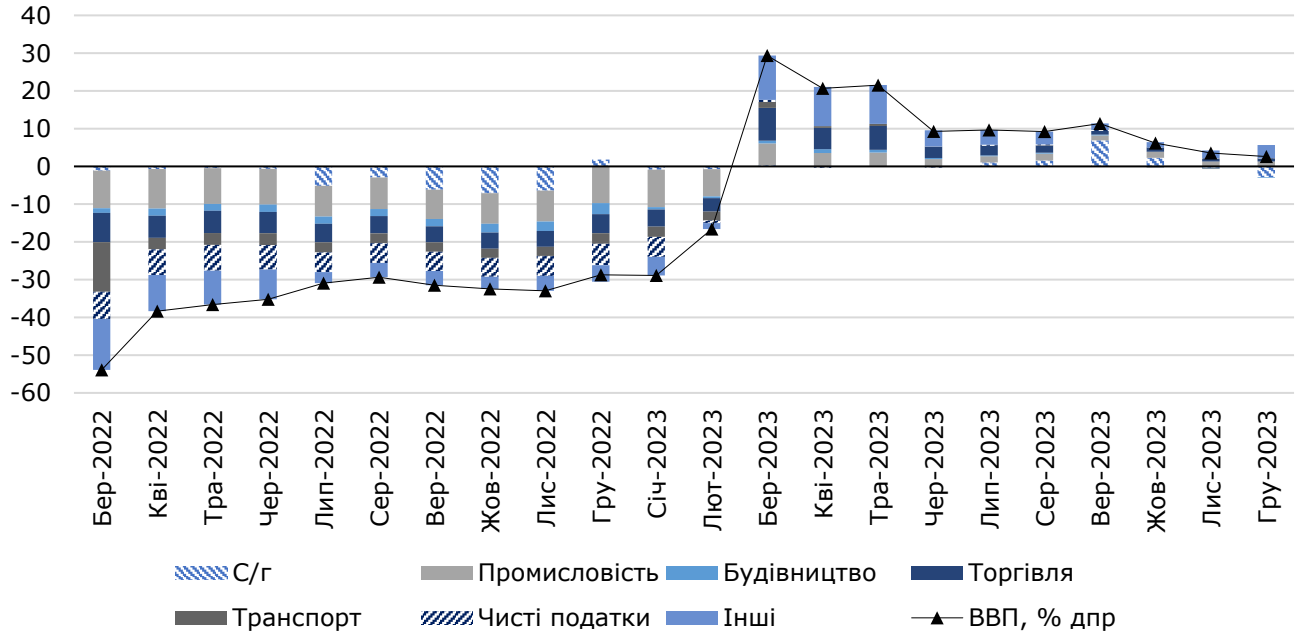
Темпи приросту ВДВ в переробній промисловості, за оцінкою, пришвидшились до 18% дпр передусім через ефект низької статистичної бази. Так у грудні 2022 році відбувались віялові та аварійні відключення електроенергії внаслідок російських атак на електромережу, а бізнес лише почав пристосовуватися до нових реалій роботи. За оцінкою зростання проходило у переважній більшості секторів, включно з харчовою промисловістю, машинобудуванням та металургією. Машинобудування було підтримано державними замовленнями, а металургії сприяв ліпший доступ до експорту, зокрема через Український морський коридор. Позитивну динаміку виробництва в галузях промисловості показували й результати щомісячного опитування бізнесу, що проводить ІЕД.

Відновлення економіки сприяло нарощуванню виробництва електроенергії з низької бази минулого року. Водночас тепла погода стримувала зростання споживання. Тому виробництво електроенергії, за оцінкою, зросло на 8% дпр.

Випуск у добувній промисловості зріс орієнтовно на 8% дпр через більше видобування залізної руди та природного газу. Виробництво будівельних матеріалів скоротилось. За оцінкою, реальна ВДВ в будівництві, як і в листопаді, скоротилась на 16% дпр, хоча падіння порівняно з 2021 роком поглибилось. Зниження обсягу будівництва – результат меншого фінансування інфраструктурних проєктів, високої бази грудня та невеликих темпів будівництва житла.

Реальна ВДВ в транспорті, за нашими розрахунками, дещо зростала через більші перевезення морем, тоді як автомобільні перевезення були обмежені. Відновлення зовнішньої торгівлі та стабільні виплати соціальної допомоги, пенсій та зарплат сприяли збільшенню показників торгівлі.

Рисунок 1: Внески до реального ВВП, в.п.

Джерело: оцінка ІЕД, зроблена за підтримки Програми USAID "Конкурентоспроможна економіка України"

Груднева оцінка зростання ВВП була гіршою за очікування ІЕД. Отже, за нашою оцінкою, реальний ВВП зріс на 3,9% дпр в четвертому кварталі та на 4,9% загалом за 2023 рік.

Енергетика: Енергоатом готовий повністю перейти на паливо Westinghouse

Електроенергія. Продовжуються обстріли України, від яких страждає енергетична інфраструктура. У ніч на 7 грудня ворог вперше із вересня 2023 року завдав потужних ударів по Києву та центральній Україні, запустивши не менше 16 крилатих ракет. 8 грудня обстріли по ТЕС у прифронтовій зоні завдали ушкоджень, в аварійний ремонт вийшли два блоки. 29 грудня через масовані обстріли пошкоджено високовольтні лінії та обладнання ТЕС на Донеччині, а 2 січня у Києві було тимчасово відключено майже 260 000 абонентів у кількох районах. Споживання електроенергії зросло через настання зими, дефіцит покривається імпортом та залученням аварійної допомоги.

У грудні 2023 року Україна імпортувала 233 тис. МВт-год. електроенергії, що майже в чотири рази більше за обсяги листопада та є рекордним показником за рік. Експорт електроенергії відбувався тільки 31 грудня — було поставлено 210 МВт-год. до Молдови. Сумарно за весь 2023 рік обсяг імпорту склав 806,4 тис. МВт-год., експорту - 366 тис. МВт-год. Найбільше електроенергії імпортували зі Словаччини, 69%.

У 2023 році дев'ять атомних енергоблоків на трьох українських АЕС згенерували 52,4 млн МВт-год. електроенергії. Це майже 50% від загального виробництва, на другому місці – ТЕС, з відновлювальних джерел (гідроелектростанції, СЕС, ВЕС, біомаса та біогаз) виробляється 17% всієї електроенергії. За рік було введено лише 200 МВт нової генерувальної потужності, але було відновлено понад 2 ГВт потужностей ТЕЦ та ГЕС, пошкоджених російськими атаками.

«Енергоатом» завершив підготовку до повного переведення українських АЕС на паливо Westinghouse. Для роботи всіх вітчизняних енергоблоків з реакторами ВВЕР-1000 та ВВЕР-440 на американському паливі Westinghouse компанія встановила відповідне програмне забезпечення, провела розрахунки та обґрунтування використання палива Westinghouse, закупила обладнання для вивантаження ядерного палива. Тепер вкладки для реакторів ВВЕР–440 «Енергоатом» може виготовляти самостійно.

Газ. Україна у 2023 році видобула понад 18,7 млрд куб м валового природного газу, що на 0,9% більше, ніж у 2022 році. Найбільшою газовидобувною компанією країни залишається «Укргазвидобування», яка у 2023 році видобула понад 13,9 млрд куб м валового природного газу (+5% дпр). На другому місці «Укрнафта» з 1,1 млрд куб м (+6% дпр). Приватні компанії, навпаки, скоротили обсяги видобутку природного газу у 2023 році майже на 14% - до 3,7 млрд куб м. Скорочення обсягів видобутку приватними компаніями пов'язано як з труднощами реалізації газу на внутрішньому ринку в умовах слабкого попиту та заборони на експорт газу, так і з зупинкою деяких спецдозволів.

Рисунок 2: Видобуток природного газу в Україні, млрд куб. м

Джерело: ExPro Consulting

Енергоефективність. Наприкінці грудня 2023 року Кабмін затвердив Стратегію термомодернізації будівель України до 2050 року та операційний план заходів з її реалізації у 2024-2026 роках, де викладено довгостроковий план поступового оновлення фонду будівель України з урахуванням енергоощадних технологій. Серед найближчих кроків — розробити енергетичні плани, почати збирати інформацію про енергоефективність будівель, оновити мінімальні вимоги до енергоефективності будівель тощо.

Транспорт: український морський коридор працює ліпше, ніж «зернова угода»

Морський транспорт. Через Український (морський) коридор за 5 місяців експортовано майже 15 млн тонн вантажів, з них 10 млн тонн — агропродукція. За 5 місяців роботи коридору до українських портів під завантаження зайшло 469 нових суден. Зокрема в грудні експорт морським транспортом зріс на 30,7% дпм до 7,34 млн т, з них 6,1 млн т — агропродукція.

У грудні зросли обсяги морського експорту продукції металургії: напівфабрикатів – на 40% дпм, а плаского прокату – на 45% дпм. «Метінвест» прогнозує, що до кінця першого кварталу 2024 року експорт руди морем досягне свого максимуму у 2-3 млн тонн на місяць.

«Укрексімбанк» та «Укргазбанк» за заявкою Експортно-кредитного агентства випустили акредитиви на 10 млн дол. США кожен на користь пулу з 14 британських страхових компаній для здешевлення страхування суден, які рухаються чорноморським коридором. Запропонований механізм використання акредитивів знижує вартість ризиків для британських страховиків, що дозволяє знизити ціни на поліси для судновласників. Таким чином це робить морський шлях доступнішим для ширшого кола експортерів. Однак страхування стосується саме суден, а не товарів або портової інфраструктури.

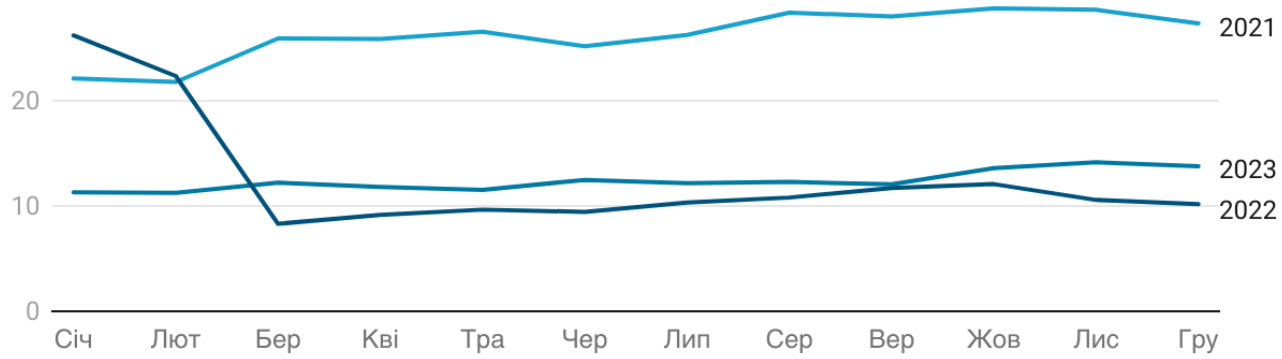
Протягом 11 місяців 2023 року в портах Дунайського кластеру перевалили понад 31 млн тонн вантажів, що є абсолютним рекордом. Порти Одещини у 2023 році перевантажили понад 50 млн тонн вантажів, що на 15% більше, ніж у 2022 році.

Залізничний транспорт. «Укрзалізниця» перевезла у 2023 році 25 мільйонів пасажирів у поїздах далекого сполучення, що дорівнює показнику 2021 року, до країн Європи перевезено рекордні 2,1 млн пасажирів.

В грудні «Укрзалізниця» перевезла 13,7 млн тонн вантажів, що на 2,7% менше, ніж в листопаді. Обсяги перевезення зернових в напрямку західного кордону та портів зросли на 13% дпм до 2,74 млн т.

У 2023 році залізницею було перевезено 146,4 млн т вантажів, що на 1,4% менше, ніж у 2022 році. Зросло перевезення будівельних матеріалів (на 30% дпр, до 29,6 млн т) та зернових вантажів (на 6% , до 30,6 млн т), скоротилось – руди (на 13%, до 27,5 млн т), вугілля (на 11%, до 26,2 млн т) та чорних металів (на 11%, до 8,2 млн т). У 2023 році через морські порти було перевезено 22,3 млн т усіх вантажів, а через сухопутні переходи - 34,4 млн т.

Рисунок 3: Перевезення вантажів залізницею, млн т

Джерело: «Укрзалізниця»

Автомобільний транспорт. 6 січня польські фермери після домовленостей зі своїм урядом завершили блокування перед пунктом пропуску «Медика – Шегині», проте станом на ранок 8 січня там в черзі залишалось 550 вантажівок. Блокування цього пункту пропуску поновилось 15 січня, але вже польськими перевізниками. 16 січня уряди України та Польщі домовились про розблокування пунктів пропуску «Рава-Руська – Гребенне», «Краківець – Корчова», «Ягодин – Дорогуськ» тимчасово до 1 березня. В січні почалось блокування кордону України з Румунією румунськими фермерами. Станом на 15 січня заблокованими є пункти пропуску «Сірет — Порубне» та «Вікова-де-Сус — Красноїльськ». Фермери Румунії протестують проти підвищення цін на автострахування та пальне.

Станом на 15 січня на кордоні з Польщею, Словаччиною та Угорщиною в чергах очікували понад три тисячі вантажівок. Найбільша кількість вантажівок (дві тисячі) стояла на польському кордоні, ще по 500 фур стоять на кордонах зі Словаччиною та Угорщиною.

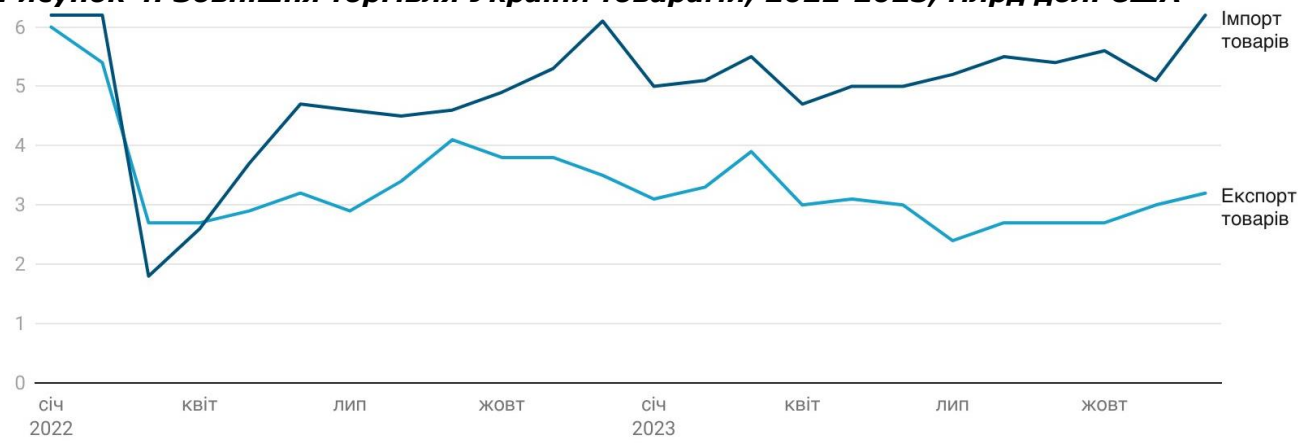
У 2023 році українські перевізники виконали 362 тис. перевезень до Польщі, з яких 68 тис. – це перевезення палива та ще близько 15 тис. – перевезення гуманітарних вантажів. Кількість комерційних перевезень до Польщі у 2023 році становила 280 тис. порівняно з 307 тис. у 2022 році та 229 тис. у 2021 році. Відповідно, польські перевізники виконали до України трохи понад 132 тис. перевезень у 2023 році. Частка польських перевізників на ринку перевезень між Україною та Польщею впала з 40% у 2021 році до 33% у 2023 році через російську збройну агресію та блокування традиційних торговельних маршрутів.

Зовнішня торгівля: У 2023 році дефіцит торгівлі товарами склав рекордні 27 млрд дол. США

У 2023 році, за даними Державної митної служби, експорт товарів склав 36,2 млрд дол. США, що на 19% менше, аніж рік тому. Натомість імпорт зріс до 63,5 млрд дол. США (+15% дпр), що зумовило формування рекордного дефіциту торгівлі товарами на рівні 27,3 млрд дол. США або близько 16% від ВВП.

Експорт пришвидшився до 3,2 млрд дол. США у грудні порівняно з попередніми місяцями, у першу чергу завдяки активізації роботи Українського морського коридору, однак все ще залишався нижчим, аніж середньомісячні показники до «польської кризи» квітня 2023 року. Окрім серйозних проблем з логістикою протягом року та збереження заборон на імпорт окремих сільськогосподарських товарів сусідніми країнами, важливим фактором зниження експорту став ціновий. Наприклад, світові ціни на зерно, за даними FAO, у 2023 році були в середньому на 15% нижчими за минулорічні, тоді як ціни на рослинну олію впали на третину. Ціни на метал також зменшувались.

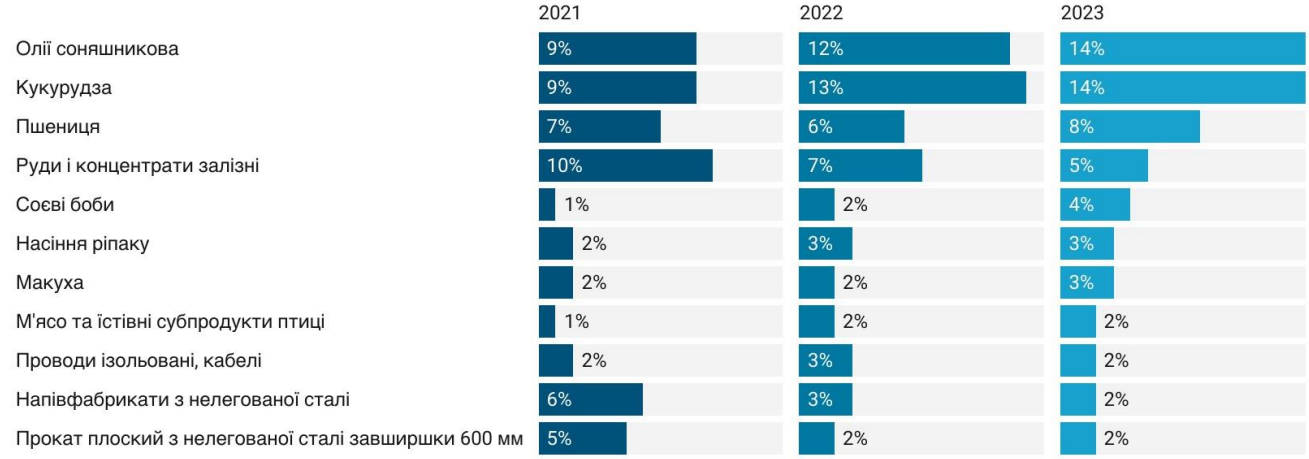
Рисунок 4: Зовнішня торгівля України товарами, 2022-2023, млрд дол. США

Джерело: UN ComTrade, ДМСУ

У 2023 році тривало зростання ролі продовольчих товарів в українському експорті – до 61% від загального експорту порівняно з 53% у 2022 та 41% у 2021. Частка трьох ключових товарів — соняшникової олії, кукурудзи та пшениці — сягнула 36% (25% у 2021). Відповідно роль промислового експорту продовжила падати на тлі значно гірших логістичних можливостей порівняно з аграрним експортом. Частка залізної руди зменшилась до 5% у 2023 році, що вдвічі менше, ніж два роки тому. Частка чорних металів (УКТ ЗЕД 72) скоротилась до 7% порівняно з 20% до повномасштабного вторгнення.

Рисунок 5: Структура товарного експорту, топ 10 позицій, 2021-2023

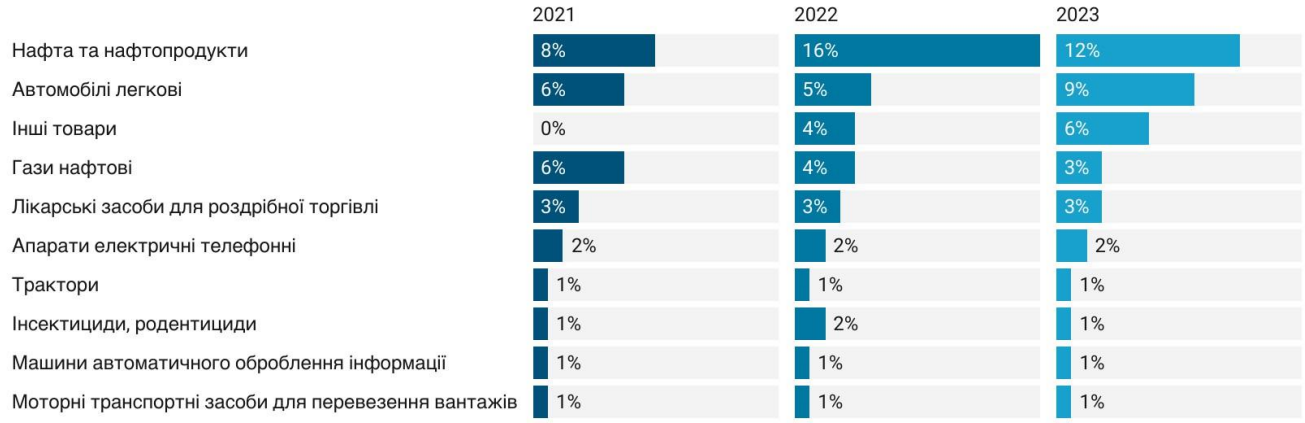

Джерело: UN ComTrade, ДМСУ

Відбулись зміни у структурі імпорту, хоча й не такі разючі. Найбільшою категорією імпорту залишились машини та обладнання (УКТ ЗЕД 84-85), хоча їх частка зменшилась до 17% у 2022-2023 роках порівняно з 20% у 2021 році. Також знизилась роль імпорту мінерального палива до 16% у 2023 році порівняно з 23% у 2022 та 20% у 2021. При цьому змінилась структура

імпорту в цій групі: збільшився імпорт нафтопродуктів, тоді як впав імпорт газу та, особливо, вугілля. На третьому місці за значущістю імпорту залишились моторні транспортні засоби (УКТ ЗЕД 87), частка яких склала 11% у 2023 році (10% у 2021) завдяки збільшенню імпорту легкових автомобілів. В цілому, основу імпорту, як й раніше, складали переважно проміжні та інвестиційні товари, які є ключовими для функціонування економіки країни, що воює.

Рисунок 6: Структура товарного імпорту, топ 10 позицій, 2021-2023

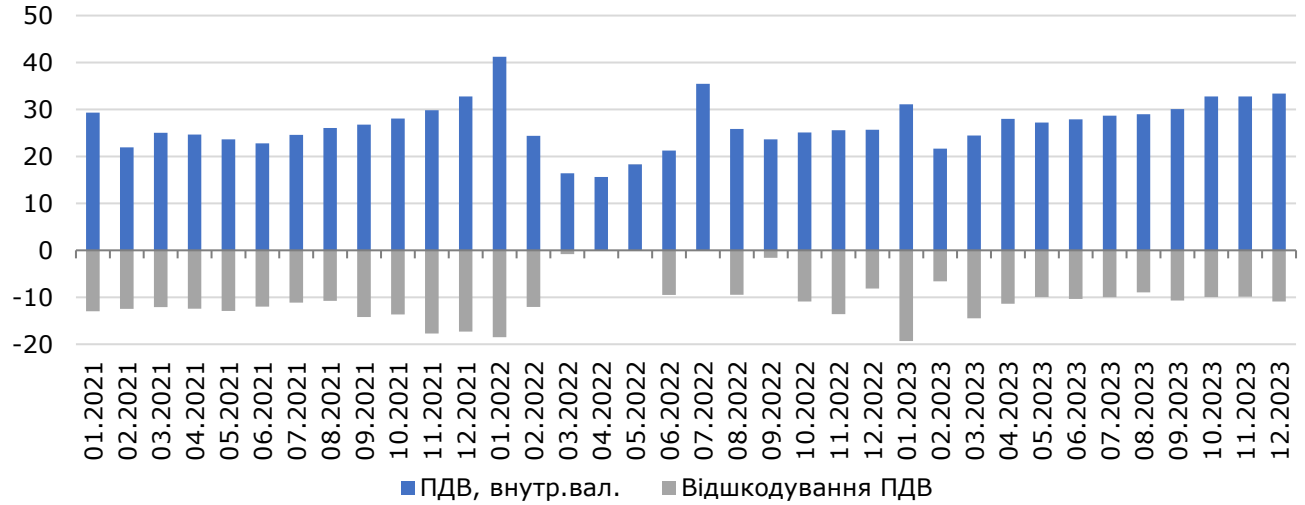
Джерело: UN ComTrade, ДМСУ

Державний бюджет: Критичні видатки у грудні профінансовано

За оперативною інформацією доходи Державного бюджету досягли в грудні 302 млрд грн, в тому числі 127 млрд грн надійшло до загального фонду. Доходи було підтримано грантами у сумі 20,5 млрд, отриманими передусім від Японії та Норвегії.

Валові надходження від внутрішнього ПДВ були рекордними за період повномасштабної війни у сумі 33,4 млрд грн. Це, найвірогідніше, пов'язано зі зростанням кінцевого споживання. При цьому, відшкодування ПДВ сягнуло 10,9 млрд грн. ПДВ з імпорту становило 35,7 млрд грн, що більше за показник листопада, але менше за жовтень. Нижчі за жовтневі показники надалі пов'язані з блокуванням кордону передусім поляками.

Рисунок 7: Внутрішнє ПДВ, млрд грн

Джерело: Міністерство фінансів, openbudget.gov.ua

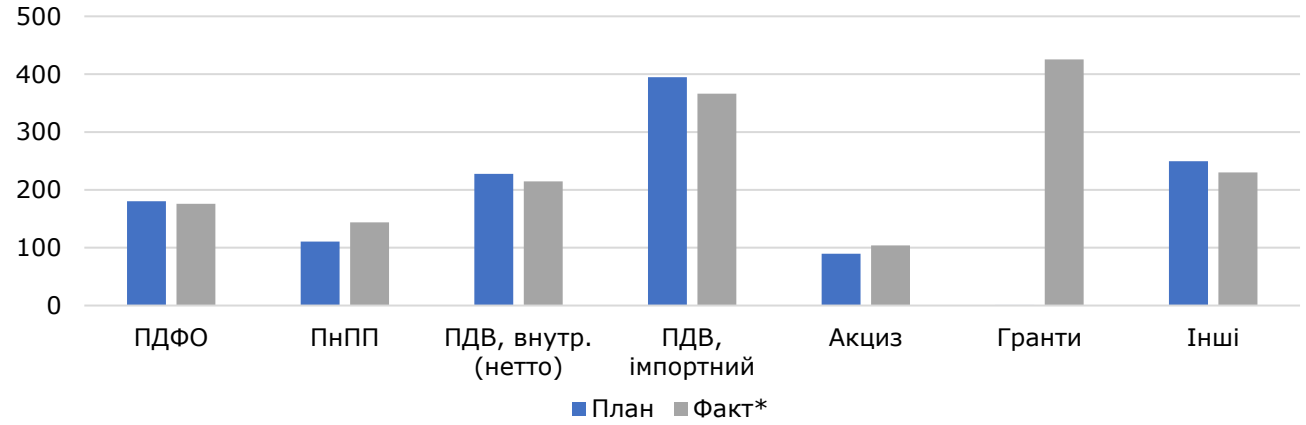
Доходи загального фонду Державного бюджету від ПДФО в грудні становили 20,9 млрд грн, що вище за середній показник попередніх показників. Це пов'язано з традиційними виплатами бонусів та премій в кінці року.

В цілому у 2023 році доходи загального фонду Державного бюджету становили 1,66 трильйонів грн, що вище за плановані 1,25 трлн грн через надходження до доходів 425 млрд грн в формі грантів (в планових показниках доходів вся міжнародна допомога закладалась у формі позик). Доходи від ПнПП зросли та їх було перевиконано на майже 30% від плану передусім завдяки

вищим надходженням прибутку з державних банків. При цьому, доходи до загального фонду від ПДФО збільшились на 30% дпр передусім через вищі надходження з військового забезпечення та частково через певне відновлення ринку праці.

Валові доходи від внутрішнього ПДВ збільшились на 16,2% дпр, а також були більшими ніж у 2021 році завдяки вищому споживанню (номінальному). При цьому, відшкодування ПДВ, хоча і зросло у 2023 році на 56,5%, але залишилось на 17% меншим, ніж у 2021 році. Доходи від імпортного ПДВ також зросли на 44,7% дпр, але все ще дещо були меншими за показник 2021 року, оскільки імпорт повністю не відновився. При цьому, змінилась структура імпорту, а на ряд товарів, важливих для обороноздатності, було запроваджено пільги.

Рисунок 8: Доходи загального фонду Державного бюджету у 2023 році, млрд грн

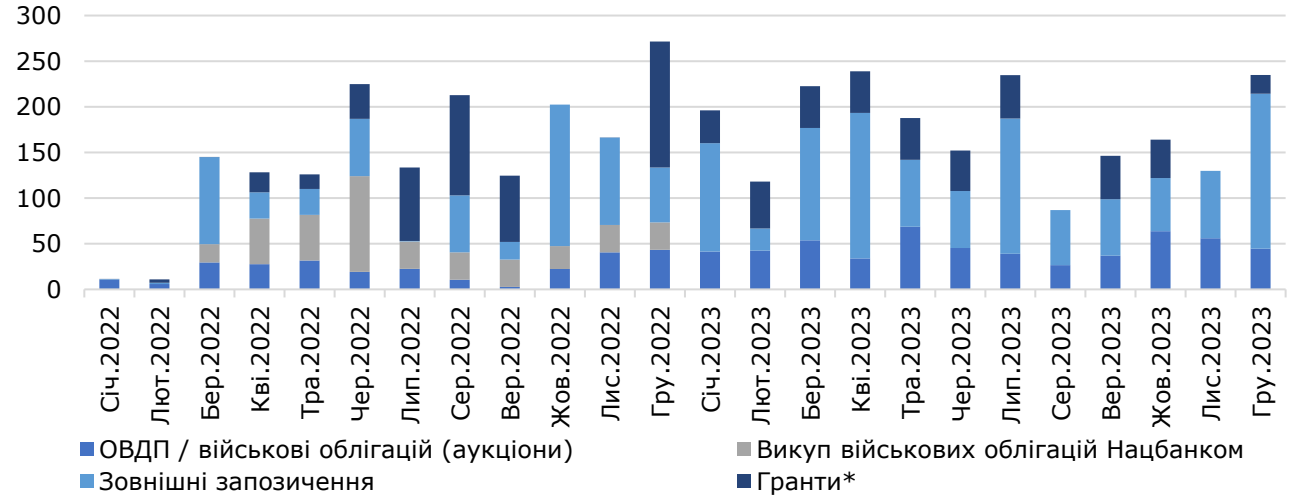

*Примітка: * Попередні дані*
Джерело: Міністерство фінансів, openbudget.gov.ua

Фінансування: У 2023 році видатки Державного бюджету перевищили 4,0 трильйони гривень, з яких 3,0 трильйони гривень – видатки загального фонду було виконано на 98% від плану. Фактично видатки було профінансовано на рекордну суму в грудні. Це стало можливим завдяки високим сумам зовнішніх запозичень, які уряд отримав в грудні – 169,8 млрд грн та традиційному скупченню бюджетних видатків у кінці року. Залучені кошти включали позики під гарантії Японії на майже 2 млрд дол. та пряму позику, щомісячний транш позики від ЄС, а також третій транш позики МВФ. Внутрішні запозичення в грудні становили 44,6 млрд грн.

В цілому у 2023 році дефіцит державного бюджету становив 1,33 трильйони гривень. Внутрішні запозичення становили 566 млрд грн, що на 204 млрд грн більше за виплати погашення за ОВДП. Від ЄС було отримано пільгових позик у сумі 19,5 млрд дол. США (в еквіваленті), а США надали грантів у сумі майже 11 млрд дол. США. Позики від МВФ становили 4,5 млрд дол. США. Іншими великим кредиторами стали Японія та Канада.

Рисунок 9: Фінансування та гранти, які надійшли в державний бюджет, млрд грн

Примітка: * гранти є частиною доходів бюджету, які обліковуються за кодом 42000000 «Офіційні трансферти від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ».
Джерело: Мінфін, openbudget.gov.ua

Міжнародна підтримка: ЄС та США поки що не ухвалили рішення про підтримку України

До кінця 2023 року Україна виконала всі структурні маяки, необхідні для завершення третьому перегляду програми МВФ. Очікується, що цей перегляд відбудеться в перші тижні березня. В цілому, у 2024 році Україна може отримати дещо більше 5 млрд дол. США від МВФ, якщо вчасно буде виконувати всі зобов'язання.

ЄС досі не схвалив програму підтримки Ukraine Facility, яка передбачає надання Україні підтримки у сумі 50 млрд євро протягом чотирьох років. Рішення поки що блокує Угорщина, але європейські дипломати готують план Б на випадок подальшого блокування. Очікується, що рішення мають ухвалити 1 лютого. За новою програмою планують визначити зобов'язання України зі впровадження реформ та інших кроків політики, на основі виконання яких ЄС надаватиме Україні транші допомоги. Очікується, що контроль виконання зобов'язань буде щоквартальним. Зобов'язання буде визначено європейською стороною на основі ухваленого урядом Плану України, який передбачає заплановані урядом кроки реформ зокрема у сфері державного управління, системи управління державними фінансами, бізнес-середовища. Уряд планує продовжити судову реформу та антикорупційні заходи. Також виділено окремі пріоритетні сектори для розвитку: АПК, енергетика, транспорт, критично важливі матеріали, цифрова трансформація. Горизонтальним пріоритетом є зелений перехід та охорона довкілля.

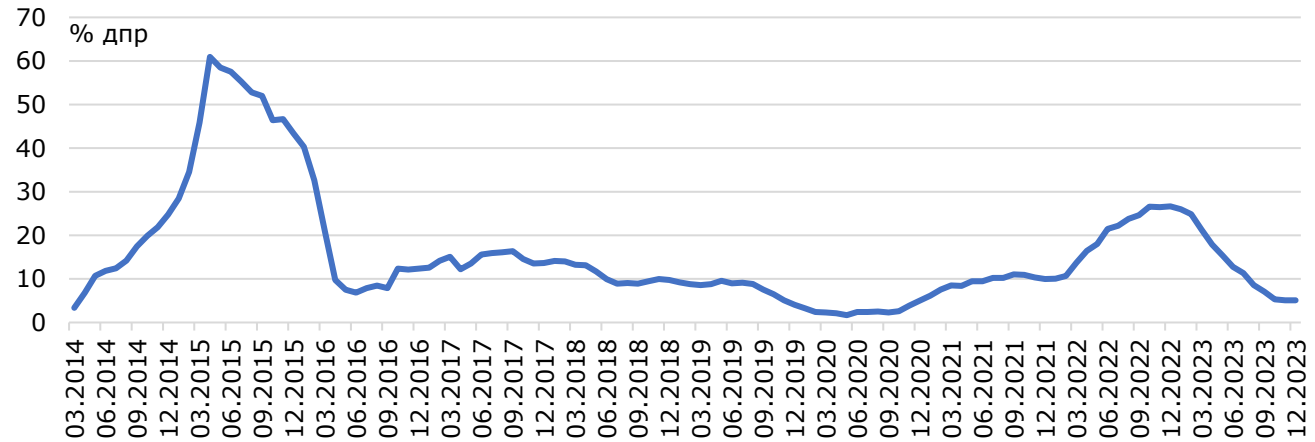
США досі не ухвалили рішення про підтримку України у 2024 році. Це пов'язано зі внутрішньополітичними труднощами, що ускладнили прийняття будь-яких бюджетних рішень, зниженням підтримки України у частини політиків США та прив'язкою допомоги України до компромісу щодо врегулювання кризи на кордоні з Мексикою. Хочеться сподіватись, що рішення буде ухвалене протягом найближчого місяця. При цьому, найвірогідніше, цього разу гроші від США будуть також надходити під виконання зобов'язань.

Цього року очікуються також гроші від інших міжнародних партнерів. Зокрема йдеться про допомогу від Японії та Норвегії. Також очікується позика від Світового банку під виконання зобов'язань (DPL, Development Policy Goal).

Інфляція: Залишається на рівні 5%

У грудні споживча інфляція у річному вимірі залишилась на рівні 5,1% дпр, що в межах довоєнної цілі НБУ. Це відображало зниження цін на ряд товарів та фіксовані ціни на послуги, що регулюються державою, окрім електроенергії. Ціни на ряд харчових продуктів, в тому числі крупи, цукор, олію, впали за 2023 рік на фоні гарного урожаю та низьких світових цін. Держстат також повідомив про зниження цін на широкий набір непродовольчих товарів включно з одягом та взуттям, побутовою технікою, ноутбуками, смартфонами та планшетами. На ряд інших непродовольчих товарів зростання цін становило 1-3% за рік (транспортні засоби, паливо, меблі, домашній текстиль). Це, ймовірно, відображало помірний споживчий попит, зменшення витрат на постачання порівняно із 2022 роком та стабільний курс гривні протягом більшості року. Втім ціни на послуги, які не підлягали державному регулюванню, зростали суттєво швидше, ніж на 5%. Це могло відображати зростання витрат на енергію та оплату праці.

Рисунок 10: Інфляція споживчих цін

Джерело: Держстат

Місячна інфляція у грудні склала 0,7% дпм. Надалі зростали ціни на овочі після обвалу восени на фоні гарного урожаю. В результаті ціни на овочі перевищили тогорічні. Також тривали сезонні зміни цін на молочні продукти(↑), яйця(↑), одяг та взуття(↓). Попри певне ослаблення гривні до долара, що розпочалось в кінці листопада і тривало в грудні, Держстат зафіксував незначне зниження цін на техніку, меблі та інші побутові товари. Як і у попередні місяці ціни ймовірно стримувала посилена конкуренція за обмежений споживчий попит та можливо зниження логістичних витрат.

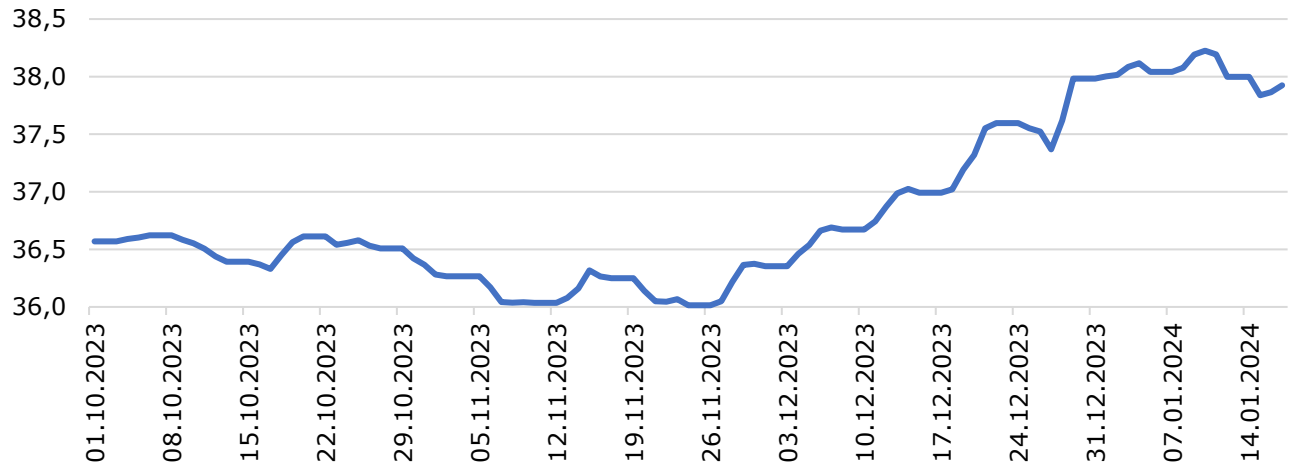
Монетарна та валютна політика: НБУ дозволив помірне ослаблення гривні до долара

Валютна політика. У грудні гривня ослабла з 36 до 38 грн за дол. США на фоні зростання попиту на іноземну валюту. Зріс попит на готівкову валюту на фоні сезону премій та скасування останніх обмежень на продаж готівкової валюти НБУ. Банки та фінансові установи продали готівкової валюти на понад 2 млрд дол., це був найвищий показник з початку повномасштабної війни та один із найбільших за останні роки. Також збільшився імпорт на фоні полегшення логістики та сезонного зростання попиту.

НБУ у відповідь збільшив інтервенції на валютному ринку до найвищого рівня у 2023 році (3,55 млрд дол.), але при цьому дозволив курсу відреагувати на збільшення попиту. Інтервенції залишались на високому рівні й на початку січня, а попит ймовірно стабілізувався. Як наслідок, у першій половині січня обмінний курс гривні коливався навколо позначки у 38 грн за дол***.***

Монетарна політика. НБУ в грудні знизив облікову ставку з 16% до 15% річних. Це відповідало жовтневому прогнозу НБУ і не стало несподіванкою на фоні сповільнення інфляції. Втім відповідно до оприлюднених підсумків дискусії монетарного комітету НБУ передумовою для подальшого зниження відсоткових ставок у 2024 році буде схвалення допомоги Україні. Навіть після цього на думку більшості комітету зниження ставок може не перевищити 1-2 п.п. за рік.

Рисунок 11: Офіційний курс гривні до долара США, грн за дол.

Примітка: Зауважимо, що значення обмінного курсу на рисунку починаються з 36 грн за дол. США
Джерело: НБУ

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
E-mail: institute@ier.kyiv.ua
http://www.ier.com.ua

Застереження

Ця публікація була підготовлена Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю Інституту економічних досліджень і політичних консультацій і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу. МЕМУ має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.